

Title: baalaaN laee kahaaN*iyaaN

By: Prof. Saeed Ahmad

سہے حق پنجابی بالان دے نال راکھوس نہیں۔ جو چاہوے ایہہ
کتاب چھاپ لوے یا اپنی سائٹ اُتے سجا لوے۔ اجازت دی
کوئی لوڑ نہیں۔

گنتری: 1300

سکیج: اختر شاہ

پہلی وار: 9 نومبر، 1990

دوہی وار 1992

تہجی وار: 7 جون 2006

عدنان بگس، دُئی پلازہ، 6th روڈ چوک، راولپنڈی، پاکستان

009251-4417813

مُل: پاکستان تے انڈیا: Rs.50

پنجابی صوفیائے کرام دیاں انگریزی، فرنچ، اسپرانتو، روسی،
پولش، رومانین، عربی تے ہور زباناں وچ ترجمے والیاں کتاباں

جتھوں ملسن:

Adnan Books, Stationers, Computer Accessories, 6th Road
Chowk, Murree Road, Rawalpindi, Pakistan.

www.sufiwisdom.org

saeedfarani@hotmail.com saeedfaranipk@yahoo.com

پہلا پراگا

بالان لئی کہانیاں

پروفیسر سعید احمد

ایم اے اکنامکس، ایم اے پنجابی

گورنمنٹ کالج آف کامرس،

سیٹلائٹ ٹاؤن، راولپنڈی

عدنان بگس، سٹیشنرز، کمپیوٹر ایکسیسریز

25 دُئی پلازہ، 6th روڈ چوک، راولپنڈی

saeedfaranipk@yahoo.com

www.sufiwisdom.org

مڈھ

پنجابی اسپرانتو اکیڈمی جہلم ولوں عزیزم سعید احمد فارانی دی کتاب " بالالئی کہانیاں " دا پہلا پراگا تہاڈے ہتھاں وچ اے۔ دو پراگے ہور وی نیں اوہ وی چھستی چھاپے چڑھ دیسن۔

ایہہ گل ڈھکی چھپی نہیں کہ عزیز سیّد پنجابی زبان نال جنون وی حد تیک پیار کردا اے۔ میری دعا اے کہ سعید دے ایس پیار وچ ہور ودھا ہووے تے اوہ ودھ ودھ پنجابی وی سیوا کرے۔ پنجابی صوفیاں تے ولیاں وی زبان اے۔ ایہدے راہیں ایہناں پاک ہستیاں نے پاک تے نیک گلاں کہیاں۔ ساڈا سب دا فرض اے کہ ایہوں زندگی دے ہر کھیتز (شعبے) وچ اپنائے۔

میں ذاتی طور تے حنیف خنی، ابرار شاہ، سردار تنویر الیاس خان، غلام اللہ بلوچ، اثر انصاری، جمیل احمد پال، الیاس گھمن، راجہ جمیل اختر، راجہ محمد وزیر، برہان الدین چوہدری، سجاد علی، میاں نعیم بشیر، ڈاکٹر طارق مرزا، ڈاکٹر اسد مرزا، ملک انوار الحق، نصیر کوی، رانا مقبول حسین خان، ڈاکٹر شکور ملک، ڈاکٹر قمر الرحمن نیازی، مرزا ارشاد، جنید عباس، چوہدری اعظم تے چوہدری عارف، راجہ محمد علی، تے ہور بہت سارے پنجابی پیاریاں دامشکور آں جو اسانوں پنجابی کتاباں چھاپن دا حوصلہ دیندے نیں۔

تہاڈا سب دا سید سجاد حسین مجیدی

9 نومبر 1990

پاء جی سجاد دس نومبر 2000 بروز جمعہ رب نون پیارے ہو گئے۔

انڈکس

4	مڈھ
5	بھلک نون و سار نہیں
7	رشتیاں دی سیہان
8	دھرت پیار والی گل
9	اک نکت تے دو نئے
10	پنجابی وی عمارت
11	کچھ اپنے ولوں
13	خیالی پلاؤ
17	سنگی اوہ جو تنگی اندر بنے بھیال غماں دا
28	بولیوں تے مویوں
32	باپ دا آکھا منو
35	خوف دا ڈوجا ناں موت
39	سپ دی فطرت
42	نکاں دے سنگ نیکی کرے
49	چنگی ریت
51	اک نہیں دوویں ای مر گئے نیں
53	غلامی دے رنج نال آزادی وی بھکھ چنگی
58	اک سی ہرنی
61	اک سی کنجوس مائی
64	ہر اک نونش نہیں کیتا جاسکدا
69	بھتی چلاک نظراں سامنے آ جاندی اے
73	لڑائی دا کیہ فیدا؟
77	اندر دا سپ کیل او یار

بھلک نوں وسار نہیں

بال کسے دسوں دی بھلک (future) ہوندے نیں۔ پر اسماں اپنی بھلک نوں وسار دتا اے۔ اَنے اِک مُنڈے دی چیز گواچی بھلکے چیتا آوے گا۔ پر اسیں اجیہے مُنڈے آں چہناں نوں بڈھیاں ہو کے وی چیتا نہ آیا پئی ساڈا کیہ کجھ رکھے گواچ گیا اے۔ بھلک کئی واری ساڈے کولوں اتھرو پونجھدے لنگھ گئی پر سانوں یاد نہ آیا۔

جیوندے رہن سعید فارانی ہوراں جیہے پکے تھتے چیتے والے کجھ بندے چہناں نہ صرف آپوں یاد رکھیا سگوں ہورناں نوں وی گواچیاں چیزاں دا احساس دوایا تے بالاں لئی کہانیاں دا پہلا پراگا لے کے آئے۔ بال جھڑے دسوں دی بھلک ہوندے نیں۔

سعید فارانی ہوری اپنی ماں بولی پنجابی نال گوہڑھا پیار کردے نیں۔ ایسے لئی اوہ پنجابی پڑھن لکھن تے بولن والے بالاں لئی مٹھیاں مٹھیاں کہانیاں دی ایہہ سوغات لیائے نیں۔ ایہہ کہانیاں نویاں نہیں سگوں دنیا دیاں کئی زبانوں وچ چروکنیاں (کئی عرصے توں) موجود نیں۔ لوک گیتاں تے لوک کہانیاں وانگ ایہناں جاناں پچھانیاں کہانیاں دے مصنفاں دا وی کجھ تھوہ پتہ نہیں۔ بس ایہہ کہانیاں چنگیاں نیں تے ہر بال نوں بھادیں اوہدا تعلق کسے وی ملک یا زبان نال ہووے پڑھنیاں چاہی دیاں نیں۔ بال پیری وانگ ہوندے نیں۔ اوہناں نوں سوہنے تے نگھے جذبیاں دا وتر لانا تے چنگے خیالاں دی کھاد دینی چاہی دی اے تاں جے اوہ وڈے وڈے سنگھنی چھاں

(گھٹے سائے) والے رُکھ بنن۔ ایہناں کہانیاں دی ایہو خوبی اے کہ ایہہ بالاں دے سفیاں وچ نیکی تے بھلیائی دا رنگ بھردیاں نیں۔ سعید فارانی ہوراں زرا اتھا (ترجمہ) ای نہیں کیتا سگوں گدا اے چوہیں کہانیاں نوں پنجاب دی مٹی وچ گو دتا ہووے۔ زبان صاف نزول تے سوکھی ورتی نیں۔ اِنج گدا اے چوہیں اوہ بالاں نوں گوڈھے مڈھ بٹھا کے کہانیاں سناؤندے ہوون۔ مینوں پک اے ایہہ کہانیاں اپنی دلچسپی تے تاثیر پاروں بالاں دا دل پرچان دے نال نال اوہناں نوں حیاتی نوں سمجھن وچ مدد دیون گیاں تے اپنے سَت (نچوڑ) پاروں اوہناں دا اندرونا سنوارن گیاں۔ بالاں دا پنجابی زبان تے لفظاں نال پیار ودھے گا تے اوہ ساڈے وانگ اپنی بھلک نوں وسار نہیں دیہن گے۔

منشا یاد

7 نومبر 1990

اسلام آباد

رشتیاں دی سیہان

کسے وی چنگی رھتل دی نشانی ایہہ اے کہ اوہدے وچ بندے اک دوہے نال پروئے رہن تے اک دوجے دے دکھ سکھ سُنن تے سمجھن۔ پر جے کوئی بال (ایانا) اپنی دادی یا نانی دی وِتی ہوئی دعا نہ سمجھ سکے تے اپنی ماں نوں مچھے کہ امی امی دادی جان نے ابھی ابھی مجھ سے کیا کہا تھا؟ تے فیر اوس رھتل (تہذیب) دے مُڈھ نوں سیونک (دیمک) لگ جاندی اے تے اوہدے ڈُگن دا خطرہ ہو جاندا اے۔ آج یا بھلے (کل)۔

سعید فارانی نے ایہہ گل چنگی طرح سمجھ لئی اے تے جان لئی پر اسیں سارے اُجے وی نہیں جان سکے۔ ایسے لئی اوہنے گل بالاں توں شروع کیتی اے۔ مُڈھ (بنیاد) توں شروع کیتی اے۔ "بالاں لئی کہانیاں" نوں پنجابی دا روپ چاڑھیا اے۔ میں آس کرناں کہ ایہناں کہانیاں نوں پڑھ کے بال اپنے بزرگاں ناناں تے دادیاں دیاں گلاں تے دعاواں وی سمجھن لگ پین گے۔

مستنصر حسین تارڑ

گلبرگ، لہور

دھرت پیار والی راہ

ساڈی لوک دانائی کسے سکول یا کالج دی محتاج نہیں، ایس لوک دانائی دے کھیتر (میدان) تے کھلیان ماواں دیاں پیار بھریاں گودیاں laps سن۔ آج اسیں ترقی کر گئے آں۔ پر لوک دانائی دے ساویں (برابر) دا علم ساڈے توں کھنچ گیا اے تے اوہ ایس کر کے پئی اسماں ماں دے دُده وچ پیتی زبان توں منہ پھیر لیا اے۔ سعید فارانی ہوراں دی ایہہ کوشش بالاں نوں اوس راہ اُتے پان دی کوشش اے چھڑی ماں دے پیار توں ماں دھرتی دے پیار وِل جاندی اے۔ پروفیسر ماجد صدیقی، راولپنڈی

پنجابیاں اُتے احسان

پروفیسر سعید فارانی ہوراں بالاں لئی کہانیاں لکھ کے سانوں وی بال بنا چھڈیا اے۔ کیوں جے وڈے وی کتاب نوں پڑھن لگ پین تے پڑھے بغیر ایہنوں چھڈ نہ سکن۔ مٹھی سادہ تے سوادلی پنجابی وچ لکھی گئی ایس کتاب نوں ادب تے فن دی سن اُتے پنجابی پارکھ (نقاد) ای پرکھن گے پر میں تاں ایہہ ضرور جانداں کہ پروفیسر سعید فارانی ہوری پنجابی زبان دے چھڑی سیوا کر رئے نیں اوہ زبان واسطے تے ایہناں دا فرض اے پر ساڈے جنے سُنے ہوئے پنجابیاں اُتے احسان ضرور اے۔ ہورے اسیں کدوں جاگاں گے۔ احسان قادر ہاشمی PTV اسلام آباد

پنجابی دی عمارت

سعید فارانی ہوراں نال ساڈی پہلی ملاقات ایہو جے ملک وچ ہوئی سی، جتھے پنجابی یا اردو تے دُور دی گل انگریزی جان والے وی ٹاویں ٹاویں ای لہدے نیں۔ 1986 دی گل اے جدوں فارانی صاحب اوتھے اک عالمی اسپرانٹوکانفرنس وچ شرکت کرن لئی آئے سن۔ ملکوں باہر اپنا پاکستانی تے اوہ وی کوئی پنجابی مل پوے تاں بڑی ٹھنڈ پیندی اے۔

پیکنگ جہدا نواں نال بیجنگ اے وچ فارانی صاحب نال پنجابی زبان بارے ڈھیر گلاں ہوياں پر ہُن پاکستان آ کے ویکھ لیا اے پئی فارانی جی واقعی سچے جذبے نال پنجابی دی خدمت کر رے نیں۔

"بالاں لئی کہانیاں" دا مسودہ پڑھ کے بہت خوشی ہوئی۔ زبان دی ترقی لئی ایہناں نے کم بالاں دیاں کہانیاں توں شروع کیتا اے۔ بال (بچے) انسان دی بنیاد ہوندے نیں۔ جے بنیاد مضبوط ہووے تے عمارت آپ ای مضبوط ہووے گی۔ پنجابی دی عمارت۔

اللہ تعالیٰ ایہناں دے ارادے مضبوط رکھے۔ آمین

مہر کوکب خواجہ، راولپنڈی

اک ٹکٹ تے دو نشے

ادب دی کسے وی صنف نوں دوجی زبان وچ اتھن (ترجمہ کرن) لئی زبان دی قبولیت تے لکھاری دی مہارت دوواں لئی ٹیسٹ ہوندا اے۔ "بالاں لئی کہانیاں" پڑھ کے میں ایس نتیجے اُتے اپڑیاں پئی سعید فارانی ہوری تے پنجابی زبان دوویں ایس ٹیسٹ چوں پاس ہو گئے نیں۔ مینوں پڑھدیاں اینج محسوس ہوياں جویں ایہہ اتھا نہیں سگوں اصلی پنجابی کہانیاں نیں۔ کتاب وچ پنجابی بھارتاں شامل کر کے سعید صاحب نے اک نویں روایت دا وادھا کیتا اے

کہانیاں پڑھ کے سواد لین دے نال نال بھارتاں راہیں بالاں دی ڈہنی ورزش وی ہووے گی۔ یعنی "اک ٹکٹ تے دو نشے"۔

ایہہ کتاب پنجابی ادب وچ اک سوہنا تے ستھرا وادھا اے۔ سعید فارانی ہوراں جہڑے جذبے تے محنت نال ایہہ کم توڑ چاڑھیا اے۔ بہوں سلاہن جوگ اے۔

کرنل محمد الیاس

عسکری سکیم تھری راولپنڈی

کچھ اپنے ولوں

سبھ توں پہلاں میں ایس گل دا اعتراف کرداں کہ ایہہ کتاب لکھ کے میں کوئی وڈا کم نہیں کیتا کیوں جے ایہہ سب کہانیاں دنیا دیاں اکثر زباناں وچ موجود نیں۔

پنجابی زبان وچ "بالاں لئی کہانیاں" لکھن دا اک ای مقصد اے پئی اسیں اپنے بالاں نوں اپنی ماں بولی راہیں سیاک دی راہ اُتے لے ٹیئے۔

میرا اک گل تے پکاتے پھڑا ایمان اے کہ کوئی وی قوم اپنی زبان دے بغیر ترقی نہیں کر سگدی۔ میں انگریزی سکھنا بہت ای ضروری سمجھداں پر انگریزی دے نال نال پنجابیاں نوں اپنی ماں بولی پنجابی نوں نہیں بھلنا چاہی دا۔ پنجابی زبان اوہناں عظیم صوفیائے کرام دی زبان اے جہناں دے عظیم خیالاں توں اے دنیا پوری طرح جاؤ نہیں ہوئی۔ پنجاب دھرت چوں جنم لین والی ایس کروڑاں انساناں دی مہان بولی نوں پنجاب دے رہن والے عزت دیوں تے ایہدی ورتوں نوں عبادت دا درجہ دیوں۔ سب زباناں رُب دیاں نیں تے پنجابی وی اوسے طرح پوتر تے پاک اے جیویں باقی دیاں اوہ وڈیاں زباناں جہناں نوں اسیں اپنے احساسِ کمتری پاروں بہت ای وڈا تے متبرک سمجھ لیا اے۔

دوجیاں زباناں سکھنا بہت ای ودھیا گل اے پر اپنی زبان چھڈنا کتھوں دی سیانف اے۔ آڈ ہاں سارے رل مل کے اپنی ماں بولی دا مان ودھائیے۔

سوہنے رت توں دعا دے نال میں عہد کرداں کہ میں اپنی حیاتی اپنی دھرت بولی تے دھرت پیار اُتے وار دیاں گا۔ سعید

احمد saeedfaranipk@yahoo.com

"A man's feet should be planted in his own country, but his eyes should survey the whole world."

George Santayana (1863-1952)

"Language is the amber in which a thousand precious thoughts Richard have been safely embedded and preserved."

Trench

Each language is the means of expression of the intangible cultural heritage of its people, and it decays and crumbles, often under the impact of an intrusive, powerful, usually metropolitan, different culture. However, with the death and disappearance of such a language, an irreplaceable unit in our knowledge and understanding of human thoughts & worldview is lost forever. W. Stephen

"We have not sent any messenger unless he was to explain to them in his folk's own language. God lets anyone He wishes go astray, and guides anyone He wishes. He is the Powerful, the Wise."

(4) Surah Ibrahim, Quran

Happiness is the real sense of fulfillment that comes from hard work. Joseph Barbara

خیالی پلاء

khiyaalee pulaa

اک غریب گڑی سر اُتے دُدھ دی بالٹی رکھ کے دُدھ
 وچن لئی جا رہی سی۔ ٹردیاں ٹردیاں اوہدے دل وچ
 خیال آیا کہ ایس دُدھ نوں وچ کے میں اک کگڑی تے
 آڈے خریدساں۔ فیر آڈیاں نوں کگڑی پٹھ رکھساں۔
 انج کجھ دیہاڑیاں مگروں آڈیاں چوں پوچے نکلن
 گے۔ فیر ایہہ پوچے وڈے تھی کے ککڑتے کگڑیاں
 بن ویسن۔ فیر میں ایہناں سب نوں وچ کے اک
 بکری خریدساں۔ بکری وِت فیر بچے جمسی۔ ایہہ بچے
 بکری دے بکروٹے وڈے تھی کے بکرے تے بکریاں
 بن ویسن۔ انج میں اک اجڑ دی مالکن بن جاساں۔ بس
 فیر کیہ میں وِت ایس اجڑ نوں وچ کے اک مجھ
 خریداں گی۔ مجھ بچے جمسی۔ ایہ بچے وڈے ہو ویسن۔
 انج کجھ چر مگروں میرے کول ڈھیر ساریاں مجھاں ہو
 جاسن۔ جہناں دا دُدھ وچ وچ کے میں اک امیر عورت

بن ویساں۔ جس ویلے میرے کول ڈھیر ساری دولت
 جمع تھی ویسی تاں میں اوں ویلے اپنے لئی اک شاندار
 کوٹھی بنواساں۔ میری ٹھاٹھ باٹھ ویکھ کے وڈے وڈے
 امیراں دے پتر مینوں ویاہ لئی سنیے گھلسن تے میں
 وِت زور دی سر ہلا کے انکار کر دیواں گی۔

ایہہ اوہنے ایس طرح آکھیا کہ اوہدا اپنا سر زور دی ہلیا۔
 بے دھیانی دے نال اوہنے سر نال انکار کرن دی جس
 ویلے پریکٹس کیتی تاں سر اُتے دھری دُدھ نال بھری
 بالٹی زویں (زمین) تے آ ڈیگی۔ سارا دُدھ رڑھ گیا۔
 انج اوہدا خیالی پلاء خیالاں وچ ای رہ گیا سگوں اُلٹا اوہ
 وچاری جو اپنی زکھی سکی کماؤن لئی دُدھ وچن لئی جا
 رہی سی اوں توں وی ہتھ دھو بیٹھی۔ خیالی پلاء فیدے دی
 بجائے اُلٹا نقصان دیندے نیں۔

☆☆☆

کسے سیانے دا اکھان اے کہ ماضی دیاں غلطیاں تے
 پچھتاؤن دا کوئی فیدا نہیں۔ تے بندے نوں دوجیاں ول
 ویکھ کے اپنے مستقبل دے سُننے (خاب) نہیں ویکھنا چاہی

سنگی اوہ جو تنگی اندر بنے بھیال غماں دا

saNgee oh jo taNgee aNdar baney bhiyaal ghamaaN da

دو سنگی (دوست، متر، بیل) جنگل چوں لنگھ کے نال دے
 پنڈ ول جا رہے سی۔ اک سنگی آکھن لگا:
 "جے کر کوئی جنگل جنور ساڈے ول آیا، تے میں
 نہیں نساں گا سگوں میں تیرے موڈھے نال موڈھا جوڑ
 کے اوس جنور دا مقابلہ کریں"۔
 دو جے سنگی نے جواب وچ آکھیا:
 اللہ نہ کرے جے کر اچھا موقع آیا تاں میں وی
 نہیں نساں گا۔

دوویں اک دو جے نوں پک کروان لگ پئے۔ کہ اُس
 اک دو جے وی ہر مشکل گھڑی وچ مدد کرساں۔
 گلاں باتاں کردے اُجے اوہ تھوڑی ای دُور گئے سن
 کہ ساہمنیوں (اگیتریوں) اک رچھ جھومدا جھامدا آیا۔
 رچھ نوں ویکھ کے دوہاں دا تراہ نکل گیا۔ اک سنگی
 اپنے دو جے سنگی وی پرواہ کیتے بغیر اپنی جان بچان لئی

دے۔ جے کر بندہ سکھلی (اسان) زندگی گزارن وی
 خواہش رکھنا چاہوندا اے تاں اپنے حال (اجوکے دور) اُتے
 اکھ رکھے۔ تے ایہوں چنگی طرح گزارن وی کوشش
 کرے۔ دُنیا وچ اوہ ای بندہ سکھی اے جو اپنے من وچ
 گھٹ توں گھٹ خواہشاں رکھدا اے۔ تے چوہیں رُب رکھے
 راضی رہندا اے۔ خواہشاں دے پچھے ٹھن والے بندے ہف
 ہف کے مر جاندے نیں، پر خواہشاں پوریاں نہیں ہوندیاں۔
 وارث شاہ ایس خاب سراں اندر
 کئی واجڑے گئے وجا میاں

☆☆☆

Great Quotes

What counts is not necessarily the size of the dog in the fight;
 it's the size of the fight in the dog. Dwight Eisenhower.

Climb every mountain,
 Ford every stream.
 Follow every rainbow,
 Till you find your dream.

Beatrickrebs

(Ford means to cross a river where it's shallow.)

Sometimes being pushed to the wall gives you the
 momentum necessary to get over it! Peter de Jaeger
 I have had dreams and I have had nightmares, but I have
 conquered my nightmares because of my dreams. Dr. J Salk
 Happiness is the real sense of fulfillment that comes from
 hard work. Joseph Barbara

تھٹ رُکھ (درخت) اُتے چڑھ گیا۔ ایہہ اوہ ای سگی
 سی جو ودھ چڑھ کے گلاں کر رہیا سی۔ دوجا سگی وچارہ
 اوہدے ول ویکھدا ای رہ گیا۔ اوہنوں رُکھ اُتے چڑھن
 دی جاچ نہیں سی۔ اُتوں رچھ مست چال چلدا اوہدے
 ول ودھ رہیا سی۔ کجھ چر پہلاں جو اوہدے نال یاری
 دوستی دیاں ودھ چڑھ کے گلاں کر رہیا سی اوہ مشکل
 گھڑی وچ اوہدی مدد کرن دی تھاں اپنی جان بچان لئی
 رُکھ اُتے چڑھ گیا ہائی، ہن ایس حالت وچ اوہ وچارہ
 کیہ کرے۔ اوہنوں ہور تے کجھ نہ سچھا اوہ اپنا ساہ
 کھچ کے زویں اُتے لیٹ گیا جہدے نال رچھ ایہہ
 سمجھے کہ ایہہ مردہ بندہ اے تے اوہ ایہنوں کجھ نہ
 آکھ کے اگانہہ نوں ٹردا بنے۔

انج ای ہویا رچھ اوہدے نیڑے (لاگے) آیا۔ اوہنوں
 منہ نیڑیوں سگھیا۔ تے مردہ سمجھ کے اگانہہ نوں ٹر
 گیا۔

جدوں رچھ اکھاں توں اوہلے ہویا تاں رُکھ اُتے چڑھیا
 سگی تھلے لتھا تے زویں اُتے لیٹے سگی نوں آکھن لگا:

جس ویلے رچھ تیرے کول آیا سی مینوں انج لگا چوس
 اوہنے تیرے کن وچ کوئی گل کیتی ہووے۔
 دوجے سگی نے آکھیا: ہاں! تینڈا اندازہ ٹھیک اے، رچھ
 نے مینوں اک بڑے ای پتے دی گل دسی۔
 پہلا سگی پچھن لگا: ہاں ہاں دس، اوہنے تینوں کیہ
 آکھیا۔

پہلے سگی نے آکھیا کہ اوہنے بڑے ای کم دی گل
 دسی اے۔ پر تیرے لئی نہیں۔
 پہلے سگی نے فیر اڑی کیتی تے پچھن لگا کہ یار
 مینوں دس ہاں کہ رچھ تینوں کیہ کہندا سی۔
 دوجے سگی نے آکھیا کہ رچھ کہندا سی کہ جہڑا بندہ
 مصیبت ویلے کم نہ آوے، اوہ دوستی دے قابل کدے
 وی نہیں ہو سکدا۔

☆☆☆

کھڑی شریف، آزاد کشمیر وچ میاں محمد بخش پنجابی
 زبان دے عظیم صوفی شاعر ہو گذرے نیں۔ اوہناں اپنی
 مشہور کتاب سیف الملوک جہدا اصل ناں سفر العشق اے وچ
 کئی تھاں مطلبی تے کینے بندیاں توں بچ کے رہن دی
 تلقین کیتی اے۔ مثال دے طور تے چوس فرماندے نیں:

بیلی دے گل وِچ ٹل

billee de gal wich tal

اک دن چوہیاں رل کے میٹنگ کیتی۔ سارے نکلے
وڈے چوہے اک پٹڑ (میدان) وِچ اکٹھے ہو کے اک
دوہے نال صلاح مشورہ کرن لگے کہ بیلی روز دیہاڑے
ساڈے دو چار بھرا پھڑ کے ڈکار جاندی اے ایہدی ایس
ماردھاڑتے دھشت گردی توں چھٹکارا حاصل کرن لئی
کوئی راہ کڈھی جاوے۔

اک چوہا بولیا: سانوں کوئی اجہی ترکیب سوچنی چاہی دی
اے کہ بیلی سانوں پھڑ نہ سکے۔

سارے چوہے اپنے اپنے سر کھرکن لگ پئے تے لگے
بیلی نال نینون لئی ترکیبیاں سوچن۔

ہر کسے نے کوئی نہ کوئی صلاح دتی۔ پر کوئی وی کم
دی ترکیب نہ دس سکیا۔ اک نکا جیہا چوہا اک پاسے
چُپ کر کے دڑ وئی بیٹھا سی تے بڑے گوہ نال وڈکیاں
دیاں ترکیبیاں سُن رہیا سی۔ اوہدے ذہن وِچ اک

سکھاں عیساں موجاں اندر، ہر کوئی یار کہاندا
سنگی اوہ جو تنگی تک کے بنے بھیال غماں دا
دنیا تے جو کم نہ آیا اوکھے سوکھے ویلے
اُس بے فیضے سنگی کولوں، بہتر یار اکیلے

If it's very painful to you to criticize your friends, you're safe in doing it. But if you take the slightest pleasure in it, that's the time to hold your tongue.
Alice Duer Miller

ترکیب آئی۔ اوہنے ہتھ کھڑا کیتا تے بولن دی اجازت منگی۔ اوہنوں ایس گل دا چنگی طرح علم سی کہ جتھے وڈے بزرگ بول رہے ہوں او تھے نکیاں دا کم اے کہ اوہ چپ کر کے سنی جاؤن۔ اوہناں دیاں گلاں وچ دخل نہ دیوں۔ دوجا منہ نکا تے گل وڈیری نہ کر جے کوئی ہئے۔

چار پھیرے بیٹھے وڈے وڈے چوہے اوہدے ول ویکھ کے ہسن لگ پئے کہ ایہہ نکچو جیہا چوہا کیہ دے گا۔ نکچو چوہے نے فیر اوہناں نوں گذارش کیتی کہ اوہ بھاریں عمر وچ نکا اے پر ہو سکدا اے کہ جو گل اوہ کرنا چاہوندا اے اوہ گل وڈی ہووے۔ ایس کر کے تہاڈا کم اے کہ دھیان گل ول دیونہ کہ میرے ول، نکے وڈے دا کیہ سوال ہو یا۔ نیا میں نکا آں پر میری تجویز ہو سکدا اے تہاڈے سب دیاں دیتیاں تجویزاں توں چنگی ہووے۔

اخیر بڑی ٹوٹکار دے بعد بزرگ چوہیاں اوس نکچو چوہے نوں بولن دی اجازت دے دتی۔

نکچو چوہا آکھن لگا کہ میری تجویز ایہہ اے کہ جے کر پئی دے گلھے وچ ٹلی (گھنٹی) بندھ دتی جاوے تاں ساڈی سب دی بچت ہو سکدی اے۔ اوہ ایس طراں کہ جدوں وی پئی ساڈے ول آوے گی، اوہدے گلھے وچ بنھی ٹلی دے کھڑکن نال اسانوں خبر ہو جاسی۔ تے اسیں سارے دے سارے چوہے اک دم اپنیاں اپنیاں کھڈاں وچ جا وڑاں گے۔ انج ساڈی جان پئی ہتھوں پچی رہوے گی۔

سارے چوہے ایس نکچو چوہے دی تجویز سن کے بہت خش ہوئے۔ رولا پے گیا۔ خش نال سب چوہے نچن کدن لگ پئے۔ چوہے ایہناں چوہیاں نوں اپنے ازلی تے ابدی دشمن توں نجات مل گئی ہووے۔

اک بزرگ چوہے نے اپنیاں لمیاں مچھاں نوں مروڑا دیندیاں آکھیا کہ واہ نکچو واہ، توں تے نمبر لے گیا ایں۔ بزرگ نے نکچو نوں شادا دتی۔ سارے چوہے خش نال پاگل ہو کے اُپئی اُپئی گاؤن لگ پئے کہ واہ نکچو واہ۔ واہ نکچو واہ۔

نکچو وی بڑا بخش سی کہ اوہنے اجہی تجویز دتی اے کہ سارے ای چوہے نچن لگ پئے نیں۔

بزرگ چوہے نے اوہناں نوں چُپ کرایا تے آکھن لگا کہ آؤ ہاں ذرا رل کے پئی دے گلے وچ ٹلی بنھن دا پروگرام وی فائل کر لئیے۔ اوہنے چوہیاں نوں پیٹھن دا اشارہ کیتا۔ چوہیاں نے اپنے پرہان چوہے دی گل مٹی تے اپنیاں پوچھلاں نال زویں نوں صاف کر کے چوکڑی مار کے بھنچے بیہ گئے۔ واری واری سب اپنیاں خدمتاں پیش کرن لگ پئے کہ پئی دے گلے وچ ٹلی بنھنا کیہڑا اوکھا کم اے۔ ایہہ اسیں سارے رل مل کے کر لیاں۔

اک بولیا کہ میں پئی دی سچی (دائیں) لت نوں گھٹ کے پھڑ لیاں۔ دوجا آکھن لگا کہ میں پئی دی کبھی (بائیں) لت نوں زور نال پھڑ لواں گا۔ دو ہور چوہے بڑے دھڑلے نال بولے کہ اوہ دوویں رل کے پئی دیاں پچھلیاں ٹنگاں نوں مضبوطی نال پھڑ لین گے۔

نکچو چوہے کیویں پچھے رہندا۔ اوہنے وی جی داری دا دکھالا

کردیاں آکھیا کہ اوہ پئی دی پوچھل پھڑ لیسے۔

بزرگ چوہا مچھاں تے ہتھ پھیردا رہیا تے اوہناں دیاں گلاں بڑے غور نال سُندا رہیا۔ مُر اخیر تے بڑی کاڑھ کڈھدیاں بولیا کہ پئی ایہہ سب گلاں تاں ٹھیک نیں پر ایہہ دسو کہ پئی دا سر کون پھڑسی؟

اک ٹھگنا جیہا شرارتی چوہا بولیا: بابو! تسی کاہدے لئی او۔ زرا سانوں اگے ڈاھون لئی۔

بڈھا چوہا سیانا بیانا سی۔ اوہنے اوہدی گل دا بُرا نہ منایا تے ہسدیاں ہسدیاں پیار نال اوہنوں جواب دتا کہ نہیں پتر میں تہاڈے نال آں پر میں ہن عمر دے ایس حصے وچ کوئی اینا نگٹرا زوروالا کم نہیں کر سکدا۔ تہاڈے وچوں کوئی جوان جہان چوہا پئی دا سر پھڑے، ہاں میں اگے ودھ کے اوہدے گلے وچ گھنٹی بنھ دیاں۔

اجے ایہہ گلاں ہو ای رہیاں سن کہ پئی دی اواز آئی۔
- میاؤں..... میاؤں..... میاؤں.....

سارے چوہے اپنی اپنی جان بچاؤن لئی اپنیاں اپنیاں رڈاں ول ٹھے۔ پر نکچو چوہا پئی دے ہتھے چڑھ گیا۔

بولیوں تے مویوں

bolyoN te moyoN

پرانے وقتاں دی گل اے کہ اک بادشاہ ایس گل
اُتے ڈاھڈا پرشان سی کہ اوہدا اِکو اک شہزادہ پُتر سی
جو اُکا نہیں سی بولدا۔ کِنے ای چر توں اوہنے چُپ دا
روزہ رکھیا اے۔ تے بولن دا اُکا ای ناں نہیں لیندا
اے۔

بادشاہ نے وڈے وڈے جگادری قِسم دے دانشمنداں نوں
پُچھیا کہ کوئی چارا کرو کہ شہزادہ بولن لگ پوے۔
سارے ای اپنا ٹل لا بیٹھے پر شہزادہ چُپ دا چُپ رہیا۔
شہزادے دی ماں ملکہ رانی اپنے پُتر دی ایہہ حالت دیکھ
کے بہت دُکھی سی۔ اوہ ہر وقت اُتھرو کیردی رہندی۔

بادشاہ نے اوہناں دانشمنداں نوں آکھیا کہ کہ اوہ
اوہدے پُتر دی ایس چپ نوں توڑن لئی کوئی چارہ
کرن۔ بادشاہ نے اعلان کیتا کہ جو وی شہزادے نوں

تے اپنی زندگی توں ہتھ دھو بیٹھا۔

☆☆☆

ہ ہے جُرمِ ضعیفی کی سزا مرگِ مفاجات

تے میاں محمد بخشؒ فرما گئے نیں:

بس میرا کوئی وس نہیں چلدا، کیہ تساڈا کھوہنا
لے دا کیہ زور محمدؐ، نس جانا یا رونا

☆☆☆

جے اوہ جان منگے تاں جلدی سر اگے چا دھریئے
سو سیانا تے مت اِکو ڈاڈھے کولوں ڈریئے

☆☆☆

Happiness often sneaks in through a
door you didn't know you left open.

John Barrymore.

When one door of happiness closes, another opens;
but often we look so long at the closed door that we
do not see the one which has opened for us.

Hellen Keller

☆☆☆

اک واری بولن لئی راضی کرسی، میں اوہنوں اوہدا منہ
منگیا انعام دیواں گا۔ سارے ای سیانے بیانے بندے
واہ لا بیٹھے پر شہزادہ نہ بولیا۔ اخیر اک دانشمند بندے نے
اک ترکیب سوچی کہ شہزادے نے شکار کھڈاؤن لئی
جنگل لے جایا جائے۔ ملک بھر دے ماہر قسم دے
پیر انداز شکاری شہزادے نال ٹورے جاون۔

اوہ دن آ گیا جدوں شکاریاں دا اک ٹولہ شہزادے
نوں اپنے نال لے کے جنگل ول ٹر گیا۔ سخت گرمی
دے دن سن۔ شکر ڈپہر دا ویلا سی۔ واء بند سی۔ ہو دا
عالم سی۔ چرند پرند سارے ای گرمی ہتھوں تنگ اپنے
اپنے تھاں ٹکانے تے دڑ وٹی بیٹھے سن۔ مجال اے کسے
دے ساہ لین دی واز وی آؤندی ہووے۔ شکاریاں دا
گرمی دے مارے بُرا حال سی۔ اخیر اک رُکھ (درخت)
تھلے آ کھلوتے۔ شہزادہ چُپ چُپ اوہناں دے نال ای
ٹر پھر رہیا سی۔ ہر پاسے سڳھی چُپ pin drop
silence سی۔ فیر اک دم رکیہ ہویا۔ اک رُکھ دی ٹہنی
تے بیٹھی اک گھگھی ایس چُپ دی فضا نوں چیردیاں اُچی جئی

بولی: گھگھو گھو، گھگھو گھو، گھگھو گھو
بس گھگھی دا بولنا سی کہ اک شکاری جو پہلاں ای
کمان وچ تیر کھچی بیٹھا سی نے اک تیر کھچ کے گھگھی ول
سٹیا۔ تیر جا کے گھگھی دے سینے چوں آر پار ہو گیا۔
گھگھی پھڑکدی پھڑکدی تھلے آئی تے ڈھیندیاں سار ای
مر گئی۔

شہزادہ اک دم بے اختیاری نال بولیا:

"بولیوں تے مویوں"

مطلب اے کہ جو بولیا سو مویا۔ شہزادہ زندگی دے
ایس سبق توں واقف ہو گیا سی۔ ایس لئی اوہنے چُپ
رہن وچ ای بچت سمجھی۔

☆☆☆

(ایس کہانی دے راوی پروفیسر ملک حبیب اللہ نیں۔)

پنجابی وچ ڈھیر سارے اکھان نیں:

اک چُپ سو سکھ

جیہہ بتی 32 ٹوکیاں دے وچ ایس کر کے رکھی

باپ دا آکھا منو

baap da aaKhaa mano

ٹیشن لاگے ریل گڈی اُپڑ کے کہڑی لائن تے آوے، یا
کہڑی لائن توں جاوے ایہدے لئی ٹیشن توں ذرا کُو
ہٹ کے ریلوے لائنیں دے نیڑے ای اک کمرہ جیہا
ہوندا اے جتھے ریلوے دا ملازم کاٹھا بدلن دے کم وِچ
رُجھیا رہندا اے۔

بڑے چر دی گل اے کہ اک نکلے جے ریلوے ٹیشن تے
نور دین ناں دا اک بندہ کاٹھا بدلن دا کم کردا سی۔
اک دیہاڑے دی گل اے کہ اوہدا نکا پُتر وی اوہدے
نال ای کم والی تھاں تے آ گیا۔ ویسے ایہہ کوئی
سیانک بیانک والی گل نہیں ہوندی کہ بچیاں نوں کم
والی تھاں تے لیایا جاوے۔ ایہدے نال بندے دا
دھیان کم توں ہٹ کے بچیاں وِل رہندا اے۔ پر
ہورے ایہہ اوس وچارے نور دین دی مجبوری سی کہ

جاندى اے کہ بڑے ای دھیان دے نال لفظ اپنے منہ
چوں باہر کڈو۔

☆☆☆

Hundreds of years ago, one of India's great Tamil saints said:
*It is easy to tame the rogue elephant. It is easy to tie the
mouth of a bear. It is easy to mount the back of a lion. It
is easy to charm poisonous snakes. It is easy to conquer
the celestial and the non-celestial realms. It is easy to
trek the worlds invisible. It is easy to command the
angelic heavens. It is easy to retain youth eternally. It is
easy to enter the body of others. It is easy to walk on
water and sit in burning fire. It is easy to attain all the
siddhis (yoga powers). But to remain still (tranquil
silence) is very, very difficult indeed.*

rogue: a deceitful and unreliable scoundrel

celestial: relating to or inhabiting a divine heaven

realms: The domain or land ruled by a king or queen

trek: Make a long and difficult journey

☆☆☆

اپنے بیٹے نوں وی نال کم والی تھاں تے لے آیا۔
 اوہدی بیوی بیمار سی تے اوہ اوہنوں آکھن لگی کہ ایس
 نوں نال ای لے جاؤ کیوں جے اوہنے ہسپتال جانا اے۔
 نور دین اپنے بچے رشید (چھیدی) نوں نال ای کم
 تے لے آیا۔ چھیدی کھیڈا کھیڈا لائیناں والے پاسے
 رُ گیا۔ اُتوں گڈی آ گئی۔ نور دین نے کانٹا وی بدلنا
 سی تے دو جے پاسے اوہدا اِکو اِک پُتر لائناں وچکار کھڑا
 سی۔ نور دین جے اگے ہو کے اپنے پُتر نوں بچاوے
 تاں ریل گڈی حادثے دا شکار ہوندی سی جہدے وچ
 ہزاراں بندے سوار سُن۔ تے جے اوہ اوتھے کھلو کے
 کانٹا بدلدا اے تاں اوہدا اِکو اِک لعل پیا جاندا اے۔ اوہ
 وچارہ ہُن کیہ کرے؟ ایہہ سوال نکلی بن کے اوہدے سریر
 (پنڈے) چوں تیر بن کے گذریا۔ اخیر اوہنے حوصلہ
 قائم رکھیا تے اپنے بچے چھیدی نوں اُچی جئی اواز ماری
 کہ چھیدی پُتر تھلے لیٹ جا۔ چھیدی اپنے باپ دی اواز
 سُن کے اِک دم لیٹ گیا۔ گڈی فراٹے بھردی اوہدے
 اُتوں دی لنگھ گئی۔ چھیدی جان بچ گئی۔ اوہنے اپنے

باپ دی گل منی۔ جے کر چھیدا نافرمانی کردا تے اوہدا
 کیہ انجام ہونا سی۔ ایہ سوچ کے لُونیاں گھل جانڈیاں
 نیں۔

☆☆☆

اولاد دی خیر خواہی چاہنا باپ دا فرض اے
 تے باپ دے آکھے لگنا اولاد دا فرض اے۔ نیک
 ماں باپ بیٹے وچ تعلق نوں ودھاندى اے۔

☆☆☆

ایہہ وی من لواں گے کہ ایہہ سب جھوٹھ اے۔
 پہلا جوان بولیا: لے، ایہہ کیہڑی گل اے۔ میں آج ای
 راتیں اتھے آ کے کھلی گڈھ کے جاواں گا۔ ویکھاں گا
 کہ چڑیلاں تے جن بھوت میرا کیہہ دگاڑ لیندے نیں۔
 سارے جوان رات نوں پنڈ دی گلی دی اک نکرے
 کھلو گئے تے اوہنوں اک کھلی تے ہتھوڑا دے دتا کہ
 جا کے اوہ کھلی گڈھ کے آوے۔

گبھرو جوان بڑا ای نڈر سی۔ اوہ ہتھوڑی تے کھلی ہتھ
 وچ پھڑ کے دلانگاں پندا پندا اوس بوڑھ دے رُکھ ول ٹر
 گیا۔ اوہنے بوڑھ تھلے جا کے کھلی ٹھوکی۔ پر چدوں کھلی
 ٹھوک کے اٹھن لگا تاں اوہدی دھوتی نوں اک جھٹکا جیہا
 لگا۔ جتاں بھوتاں دیاں کہانیاں تے قصے تاں پہلاں ای
 سُن رکھے سن۔ اک دم خوف دی لہر اوہدے پنڈے
 چوں لنگھی کہ ہورے اوہنوں کسے چڑیل نے پھڑ لیا
 اے۔ ہمت کر کے فیر اٹھ کے دوڑن لگا پر فیر اوہنوں
 کچی لگی۔ ہن لگا اوہنوں خوف آون۔ بس فیر کیہ
 اوہنے اک چیک ماری تے اوسے ویلے تھاں اُتے ڈگ

خوف دا دوجا ناں موت

khof da doojaa naaN maot

اک دفعہ دا ذکر اے کہ کسے پنڈ دے باہر لے پاسے
 اک قبرستان دے لاگے بوڑھ دا وڈا سارا رُکھ (درخت)
 سی۔ کجھ بندے اوس رُکھ دی چھاویں بیٹھے جتاں
 بھوتاں چڑیلاں دیاں گلاں کر رہے سی۔ اوہناں دیاں
 گلاں سُن کے اک گبھرو جوان بولیا کہ ایہہ سب جھوٹھ
 اے۔ زرا قصے کہانیاں نیں۔ اتھے کوئی جن ون
 نہیں۔

دوجے جوان نے اوہنوں آکھیا ایویں جھوٹھ اے۔ ایہہ
 تاں سچ اے ساڈے وڈے ایہناں دیاں گلاں کردے
 آئے نیں۔ جے ایہہ تینوں جھوٹھ لگدا اے تاں رات
 بارہ وچے اتھے ای آ کے ایس بوڑھ دے تھڑے تے
 اک کھلی ٹھوک کے دکھائیں۔ جے توں ایہتھوں بچ کے
 آ گیا تاں اسیں سارے تینوں بہادر من لواں گے۔ تے

نال بھلا کرن تے اوہدا احترام کرنا نہ سکھاوے اچھے علماں
 باجھ اللہ راضی۔

Worry affects the circulation, the heart, the glands, the whole nervous system. I have never known a man who died from overwork, but many who died from doubt. Charles H. Mayo

کے مر گیا۔
 کئی دیر ہو گئی سی۔ اوہ واپس نہیں سی پرتیا۔ پنڈ دے
 مُنڈیاں جس ویلے ویکھیا کہ اوہ واپس نہیں آیا تاں اوہ
 لال ٹیناں تے لیمپ لے کے کلمہ پڑھدے پڑھدے
 اوتھے گئے۔ اوہناں ویکھیا کہ اوہ تاں وچارہ مویا پیا
 سی۔ اوہناں ویکھیا کہ اوہدے مرن دی وجہ کوئی جن
 بھوت یا چڑیل نہیں سن۔ سگوں اوہدی دھوتی دا اک پلہ
 ہنیرے وچ اوہدے اپنے ہتھوں کھلی نال ای زویں وچ
 گڈیا گیا سی۔ جہدی اوہنوں سمجھ نہ آئی۔ اوس ایہہ ای
 سمجھیا کہ کوئی چڑیل اوہدی دھوتی کھچ رہی اے۔
 خوف، وہم، تے ایہناں فضول قسم دے قصے کہانیاں
 نے اوہدی جان لے لئی۔ جہالت دے کارن پنڈو رہتل
 وچ انج دیاں موتاں اکثر ہوندیاں نیں۔ انسان نوں علم،
 عقل تے شعور توں کم لینا چاہی دا اے۔ علم و عقل
 نوں ای لوکائی وچ عام کرنا چاہی دا اے۔ علم تے
 عقل نال پیار کرن والا بندہ کدی وی کسے دوجے بندے دا
 نقصان نہیں سوچ سکدا۔ جو علم انسان نوں دوجے انسان

سپ دی فطرت

sap dee fitrat

سردی دا موسم سی۔ کرمو (کرم دین) شہروں پنڈ پیا لگا آؤندا سی۔ ٹھنڈ نال اوہدا مندا (ماڑا) حال سی۔ سردی توں بچن لئی اوہنے کھیس دی بکل ماری ہوئی سی۔

پگڈنڈی تے تردیاں ٹردیاں لانگھے (راہ) وچ اوہنے اک سپ ویکھیا جو پالے (ٹھنڈ) پاروں آکڑیا پیا سی۔ اوہدے کولوں ہل جُل نہیں سی ہو رئی۔ نرم دل کرمو نے سپ نوں ایس حالت وچ ویکھیا تاں اوہنوں اوہدے تے رحم آ گیا۔

کرمو کول اک تھیلا سی۔ سپ نوں پھڑ کے اوہنے تھیلے وچ پایا تے گھر لے آیا۔

گھر اڑ کے کرمو نے سپ نوں تھیلے چوں باہر کڈھیا، تے اگ نال بھنڈے چلھے لاگے لٹایا۔ اگ دے سیک نال سپ دی ٹھنڈ لتھی۔ سپ نے ماڑی ماڑی ہل جُل کیتی۔ کرمو دے بال (ایانے) سپ نوں ویکھ ویکھ کے

نخش وی ہو رہے سی تے نالے خوفزدہ وی۔ کرمو نے سپ تے ہور رحم کھاندیاں ہویاں گرم گرم دُدھ دا اک پیالہ اوہدے منہ لاگے دھریا۔ سپ نے دُدھ پیتا۔ ہُن اوہدے سریر (جسم، پنڈے) وچ جان آ گئی سی تے اوہ تیزی نال ہلن لگ پیا۔ اپنے چر وچ باہروں مجھ دے اڑنگن دی واز آئی۔ کرمو مجھ نوں ویکھن لئی اُجے بُوہے تیک ای اپڑیا سی کہ اوہنوں اپنے بالاں دے چیکن دی واز آئی۔ کرمو وچارا اکدم بالاں ول پرتیا۔ اوہنے کیہ ویکھیا کہ جس موذی سپ نوں اوہنے رحم کھا کے سردی توں بچایا تے دُدھ پلایا سی۔ اوہ ای ظالم اوہدے جگر دے ٹوٹیاں نوں ڈنگن لئی شوکدا پیا سی۔

کرمو نوں ایہہ ویکھ کے ڈاھڈا غصہ چڑھیا۔ اوہنے اوس بلدی اگ چوں اک بھنڈا چوہ پھڑیا تے سپ نوں مار مار کے مکا سٹیا۔ اوہنوں اوس بد تے اینا غصہ آیا کہ اوہنے اوہدی بری ای مدھ دتی۔ انج کرمو نے اوس احسان فراموش توں اپنے بچیاں دی جان بچائی۔

نیکاں دے سنگ نیکی

neykaaN de saNg neykee

اک بکری جنگل وچ بڑی ای نخش باش پھر رُئی سی۔
 اوہنوں کسے توں نہ کوئی خوف سی تے نہ ای ڈر۔
 کاں نے بکری نوں جس ویلے دیکھیا تے سوچی پے گیا
 کہ یا رتبا ایہہ کیہ ماجرا اے کہ بکری بڑے مزے
 نال گھم پھر رہی اے۔ اوہدے کولوں رہیا نہ گیا۔
 اوہنے اگے ہو کے بکری نوں پچھیا: کیہ گل اے توں
 بڑیاں موجاں کر رہی ایں۔ کیہ تینوں کسے توں ڈر
 نہیں لگدا؟

بکری جواب وچ آکھیا: نہیں مینوں کسے توں کوئی ڈر
 نہیں لگدا۔ ڈر لگے وی کیوں؟ سارے ای میرا احترام
 کردے نیں۔

کاں نوں بکری دا جواب سُن کے بڑی حیرت ہوئی کہ
 سب ایہدی عزت کردے نیں۔ اوہنے پچھیا: تیرے وچ

تُسیں دیکھیا اے پئی کرمتو نے اوس ٹھنڈ نال
 مردے سب نال کیہ سلوک کیتا تے اگوں اوس
 موڈی سب نے اپنی فطرت پاروں اوہدے
 احسان دا بدلہ کنج دتا۔ اوس بدبخت دا
 انجام دیکھیا جے۔

چھدے نال نیکی کرو اوہدی شر توں بچو (حضرت علیؓ)
 میاں محمد بخشؒ فرماندے نیں:

نچاں دی اشنائی کولوں فیض کسے نہیں پایا
 ککر تے انگور چڑھایا، ہر گچھا زخمایا
 neechaaN dee ashnaaee koloN, feyz kisey naheen
 paayaa, kikaar te angoor chaRhaayaa, har guCH-Chaa
 zaKhmaayaa,

No one has ever gained goodness from the proximity
 (closeness) of the mean. If you wind grapevine around an
 acacia tree, every bunch of grapes will be pricked.

میاں صاحب دا اک ہور بڑا ای مشہور شعر ایس بارے اے
 کہ نیکی کس دے نال کرنی چاہی دی اے؟ ایس تھلے دتے
 گئے شعر نوں سمجھن لئی اک ہور کہانی اگلے صفحے تے دتی
 گئی اے۔

نیکاں دے سنگ نیکی کریئے، صدیاں نہیں بھلانڈے
 بُریاں دے سنگ نیکی کریئے اُلٹا ضعف پُچاندے

اجہی کہڑی خوبی اے کہ سب تیری عزت کردے
نیں۔

بکری نے آکھیا: کہ ایس جنگل وچ اک شیرنی دو بچے
جم کے مر گئی۔ اوہدے ایہ بچے بھکھ پیاس نال مر
رہے سی۔ میں ایہناں نوں اپنا دُدھ پلایا تے ایہناں دی
دیکھ بھال کیتی۔ ایہناں نوں جوان کیتا۔ ہن ایہہ دوویں
ماشاء اللہ جوان نیں۔ تے ایہناں پورے جنگل وچ اعلان
کیتا اے کہ ایہ بکری ساڈی ماں اے۔ اساں ایہدا
دُدھ پیتا اے۔ ایس لئی سارے کن کھول کے سُن لو
کہ ایہدے وَل کوئی میلی اکھ نال نہ دیکھے۔ ایہدا
احترام تہاڈے سب تے فرض اے۔ شیر بچیاں دا اعلان
سُن کے سارے جنگلی جنور سمجھ گئے کہ ایہ اوہ عام
جئی بکری نہیں جہنوں اوہ ساہ نہیں لین دیندے۔ ایہہ
تاں کوئی بڑی ترنٹ بکری اے۔ بس اوس دن توں
سارے ای میرا احترام کردے نیں تے میں بڑے ای
ارام تے سکون وچ آں۔ چتے، بھگیاڑ، گدڑ وی مینوں
دیکھ کے نیویں پالیندے نیں۔ ہر کوئی میرے وَل

عزت دی نگاہ نال دیکھدا اے کیوں جے میں ایہہ نیکی
کیتی تے جس دے صلے وچ مینوں میری نیکی دا
بھل ملیا۔

کاں نے ایہ سنیا تے اوہدے منہ وچ وی پانی بھر آیا۔
اوہنے سوچیا کہ اوہ جو ذلیل تے خوار ہوئی اڈدا بھردا
اے اوہ وی کوئی نیکی کرے تاں جے کر اوہدی وی
بکری وانگ موج لگ جاوے۔ اوہ ایہ گل سوچدا سوچدا
اڈچا جا رہیا سی کہ اوہنے اک چوہے نوں دریا وچ
ڈُبکیاں کھاندیاں دیکھیاں۔ نیکی کرن دا خیال پہلاں ای
اوہدے دل وچ موجود سی۔ اوہنے سوچیا کہ رَت نے
اک دم اوہدی سُن لئی اے۔ اوہنے اک دم اوس دُبدے
چوہے نوں دریا چوں باہر کڈھیا تے چوہے نوں لے
اک وڈے سارے پتھر اُتے آ بیٹھا۔ کاں نے چوہے
نووں دریا چوں باہر کڈھیا پر چوہا پانی نال بھجا سی۔ ٹھنڈ
وی سی۔ کاں نے سوچیا کہ جتھے اوہنے چوہے نوں دریا
وچ ڈُبن توں بچایا اے اتھے اوہ ایہنوں اپنے پراں
تھلے دے کے ایہدے گلے سریر (پنڈے) نوں سُکا وی

دیوے۔ کاں نے کمدے چوہے نوں اپنے پراں تھلے
 دے خشک کرن دا آہر کیتا۔ پر چوہا اپنی فطرت توں
 مجبور سی۔ اوہدے دند گترن توں بغیر رہ ای نہیں
 سکدے۔ اوہنے اپنی ایس بد فطرت ہتھوں مجبور کے کم
 دکھاؤنا شروع کر دتا۔ چوہا کاں دے اندرو اندر ای پر
 گترن لگ پیا۔ کاں نے اوہنوں آکھیا وی کہ براء گت
 کتاڑیاں تے نہ کڈھ۔ پر چوہا پھوہا سی اوہ اپنے محسن
 دے احساناں دا صلہ اپنی ایس بد فطرتی نال چکانا چاہوندا
 سی۔ ایہ بیچ تے ذلیل بندے وی فطرت اے کہ اوہ
 اپنے ہتھ دکھاؤن توں باز نہیں آسکدا۔

کاں اُنج تاں بڑا سیانا مشہور اے پر اتھے مار کھا گیا۔
 اوہنوں پتا ای نہ لگا کہ چوہا اوہدے نال ہتھ کر گیا
 اے۔ چوہے نے اپنا کم دکھا کے دُڑک لائی تے اپنی
 کھڈ وِچ وڑ گیا۔ کاں نیکی کرن دے صلے بارے سوچ
 رہیا سی۔ دل وِچ بڑا ای نخس وی سی کہ رت نے
 اوہنوں نیکی کرن دا جھٹ پٹ موقع دے دتا۔ اک تے
 چوہے نوں اوہنے دریا چوں باہر کڈھیا۔ دوجا اوہنے

اوہنوں سکایا وی۔ ایس خوشی وِچ جس ویلے کاں نے
 اڈاری مارن لئی اپنے پر کھولن دا جتن کیتا تاں پتا لگا
 کہ پر تاں کترے جا چکے نیں۔ اوہ منہ بھار زویں
 اُتے ڈگا تے مٹی گھٹے نال بھر گیا۔ اوہ اپنی ایس
 حالت تے ڈاھڈا دکھی ہويا۔ اک دن کاں ٹھیڈے
 کھاندا، رڑدا کھڑدا بکری نوں کوسدا جنگل چوں لنگھ
 رہیا سی کہ اگوں بکری آ گئی۔ بکری نے کاں وی ایس
 ماڑی حالت ول دیکھ کے اوہنوں پچھیا کہ وے کاواں،
 تیرا ایہ حال کس نے کیتا اے۔

کاں نے بڑے غصے نال بکری ول دیکھیا تے آکھن لگا
 کہ ایہ تو ایس چبے میرا ستیاناس کیتا اے۔ میں
 تیرے آکھے لگ کے نیکی کرن دے چاء وِچ اڈدا اڈدا
 جا رہیا سی کہ میں اک پھوہے نوں دریا وِچ ڈبکیاں
 کھاندیاں دیکھیا۔ میں نیکی کرن دے خیال وِچ اوس
 ڈبڈے چوہے نوں دریا چوں باہر کڈھیا، اوہنوں اپنے پراں
 تھلے دے سکایا۔ اوہنے میری نیکی دا صلہ ایہ دتا کہ اوہ
 میرے پر ای کتر گیا۔ بکری نوں اوہدے نال واپری

بُرے بندے دی صحبت ایویں، جیویں دکان لوہاراں
چھنگھ چھنگھ کے لکھ کپڑے پیسے، چنگاں پین ہزاراں

Keep away from people who ltry to belittle your ambitions. Small minded people always do that, but the really great make you feel that you, too, can become great. Mark Twain

Great spirits have always encountered violent opposition from mediocrre minds. Albert Einstein

Be cautious with whom you associate, and never give your company or your confidence to those whose good principles you are not sure of. William Har Coleridge

Be away from those people (even relatives) whose intentions are bad.

ایس کہانی نوں سُن کے بہت دُکھ ہويا۔ بکری سیانی
بیانی سی، کجھ اوہدا خوف تے ڈر مُکُن نال اوہ ہور بہتی
ذہین ہو گئی۔ اوہنے کاں نوں آکھیا: وے مورکھا
(بیوقوفو!) میں تینوں نیکی کرن بارے ضرور دسیا سی پر
میں تینوں ایہ تاں نہیں سی کہ نیکی چوہے دے پتر نال
کریں۔ جے توں نیکی کرنی سی تے کسے شیر بچے نال
کردا۔ چوہے نال نیکی کر کے توں صلے وِچ اپنے پر ای
کتروا بیٹھا۔ نیکی کرن توں پہلاں سوچنا سی کہ نیکی
کہدے نال کرن لگا ایں۔ تو ایس گل دی سیہان
ای نہیں کر سکیا ایس کر کے جد وی کسے بچ تے بد
فطرت بندے نال نیکی کریئے تاں ایہ ای حال ہوندا
اے جو تیرا ہويا اے۔

Be cautious with whom you associate, and never give your company or your confidence to those whose good principles you are not sure of.

William Har Coleridge

نیکاں دے سنگ نیکی کریئے نساں نہیں بھلانڈے
مُریاں دے سنگ نیکی کریئے اُلٹا ضعف پہچاندے
میاں محمد بخش

تے اوہنوں انعام کرام نال نوازیاء۔ بابے نے اوہ انعام
رَب دِی مخلوق وِچ وِٹد دِتا۔

☆☆☆

سِیکل دے چَین chain وِچ کڑیاں ہوندیاں نیں
نیکی دا سلسلہ وِی کڑیاں وانگ اے ایہہ نسل
در نسل چلنا چاہی دا اے تاں جے کر حیاتی
دا پھہ چلدا رہوے۔

☆☆☆

وارث شہ اوہ سدا ای جیوندے نیں
چہناں کیتیاں نیک کمائیاں نی
waaris shah oh sadaa ee jiyooNdey neyN, jehnaaN
keetiyaaN neyk kamaaiyaaN nee
Those who perform good deeds live eternal life.

☆☆☆

چنگی ریت

chaNgee reet

اِک بڈھا واہی وان (کسان) راہ دے دوہاں پاسے پھلدار
بُوٹے لگا رہیا سی۔ اِتفاق دِی گل اے کہ اوٹھوں دِی
راجہ بکرماجیت لنگھیا۔ اوہنے جس ویلے ایس بڈھے
بابے نوں بُوٹے لگاؤندیاں ویکھیا تے آکھن لگا:

بابا! تُوں ایویں پیا اپنی محنت کریندا ایں۔ جس ویلے
ایہ بُوٹے وڈے تھیسن، پھل دین تاں تُوں کیہ اوس
ویلے تیکر زندہ ہوئیں؟

بابے نے راجے نوں جواب دِتا: "میں جوانی وِچ اہناں
بُوٹیاں دا مھل کھاہدا جو میرے وڈکیاں (بزرگاں) نے
اُگائے سی، ہن میں ایہہ بُوٹے پیا لانا، تے ایہناں دا
مھل آون والیاں نسلوں کھاسن۔ اِنج ایہ چنگی ریت
(روایت) قائم رہی"

راجہ بکرماجیت بابے دِی ایہہ گل سُن کے بہت خُش ہويا

اک نہیں دوویں ای مر گئے نیں

ik naheen doveyN ee mar gaey neyN

اک وار دی گل اے کہ کسے پنڈ وچ موجو چوہدری
 ناں دا اک بندہ رہندا سی۔ اک دیہاڑے موجو چوہدری
 دا اک داند مر گیا۔ دُوروں نیڑیوں رشتہ دار، سجن متر
 دوست افسوس کرن لئی آؤندے رہے۔ موجو ایہناں دی
 سیوا کردا رہیا۔ پنڈاں وچ آئے گئے دی سیوا کرنی
 پندی اے۔ شہراں وچ بندہ مر جائے تاں کوئی لاگے نہیں
 لگدا۔ پنڈاں وچ اک دوجے دا دکھ وٹنا اوتھے دی عام
 روایت اے۔

موجو دا اک لنگوٹیا یار سی۔ جو کسے دوجے ملک وچ گیا
 سی، اوہ کئی مہینیاں مگروں افسوس کرن لئی آیا تے
 آکھن لگا کہ یار! تیرے اک داند دے مرن دی خبر
 سنی سی۔ بڑا افسوس ہویا اے یار۔

موجو نے اوہنوں جواب وچ آکھیا: یار اک نہیں دوویں
 ای مر گئے نیں۔

لنگوٹے یار نے حیران ہوندیاں پچھیا کہ اک دے مرن

دی خبر تاں میں سنی سی پر ایہ دوجا کدوں مریا۔
 وچارا موجو تپ کے بولیا کہ اک داند تاں رت ولوں
 آئی نال مریا سی پر دوجا داند افسوس کرن والے
 پروہنیاں دے آؤن نال مریا کیوں جے میں اوہناں نوں
 کوہ کے کھوا دتا۔ انج میرے لئی دوویں داند مر گئے
 نیں۔

☆☆☆

کسے دا نقصان ہو وُنجے تاں جے کر تُسی
 افسوس کرن لئی جاندے او تاں اوہدے نال
 مالی تعاون کرو، نہ کہ اوہدے ول جا کے اُلٹا
 بوجھ بنو۔ مصیب وچ پھسے ہوئے بندے دے
 گھر جا کے چٹ پٹے کھانے، قورمے، پلاء ڈپھنا
 کوئی چنگی گل نہیں۔ بندہ چول لگدا اے۔

☆☆☆

غلامی دے رَج نالوں آزادی دی بھکھ چنگلی

ghulaami de rajj naalon, azaadi di bhukh changi

کسے جنگل وچ اک بھگیاڑ کئی دناں توں بھکھا سی۔
اوہنے ہتھیرا شکار لہیا پر اوہدے ہتھے کوئی شکار نہ
چڑھیا۔ اخیر اک دن بھکھ توں تنگ آ کے اوہنے شہر
والے پاسے منہ کرن دا فیصلہ کیتا۔

بھگیاڑ سرکو سرکی ٹریا جا رہیا سی۔ شہر لاگے اڑیا تاں
اوہنے اک ہٹا کٹا کتا دیکھیا۔ گتے نے وی بھگیاڑ ول
دیکھیا۔ دوواں دیاں جس ویلے اکھاں چار ہونیاں تے
اک دوجے دے نیڑے آئے۔ خیر خیریت کچھی۔ بھگیاڑ
نے گتے نوں دسیا کہ میں نال دے جنگل دا رہن والا
آں۔

گتے پچھیا: کیہ گل اے بھرا، توں جنگلوں شہر ول
کیویں آیاں ایں؟ خیر تے ہے اے نہ؟

بھگیاڑ نے جواب دتا: کیہ تینوں میرا پنڈا (دھم) نہیں
دکھائی دیندا جو بھکھ نال ہڈیاں دا بجر بن گیا اے۔ میں

کئی دن دا بھکھا آں۔ میں شہر ول ایس لئی آیاں کہ
متے کتے مینوں کجھ کھاؤں پیوں لئی مل ونجے۔

بھگیاڑ ایہ گل آکھ کے گتے نوں پچھن لگا: کیہ گل
اے تینوں بڑی پھٹ چڑھی ہوئی اے تے توں بڑا ہٹا کٹا
ایں۔ کیہ شہر وچ تینوں رَج کھاؤں نوں ملدا اے؟
کیہ شہر وچ سارے ای گتے تیرے وانگوں موٹے تازے
تے ہٹے کٹے نیں؟

بھگیاڑ نے گتے نوں کئی سوال اک ای ساہ وچ کر
پھڈے۔ کتے نے بھگیاڑ نوں جواب وچ آکھیا:

"شہر وچ سارے گتے میرے جئے نہیں۔ اکثر کتے
مریل جئے بھکھ دے مارے وی نیں، کجھ کھرک دے
مارے نیں۔ پر میری ایس صحت دا راز مالک دے گھر
دی راکھی کرن وچ اے۔ جہدے بدلے وچ اوہ مینوں
رَج کھاؤں نوں دیندا اے۔ مینوں میرا مالک اجہی
خوراک دیندا اے جیہڑی عام انساناں نوں ورھے وار دن
یعنی مبارک دن (holy day) نوں وی کھاؤں نوں نہیں
ملدی۔ میرا مالک مینوں کھاؤں لئی ایس کر کے دیندا

اے کیوں ہے میں اوہدی دولت دی راہی کرداں،
اوکھے ویلے مالک لئی ہے کر مینوں جان دی قربانی
وی کرنی پوے تاں میں چکھے نہیں ہندا۔ جے کر توں
وی میرے مالک دی نوکری کرنا چاہنایں تاں میرے
نال ای چل۔ میں تینڈی سفارش کریاں تے اوہ تینوں
وی رکھ لیسے۔ "

بھگیاڑ ایہ سُن کے بہت خش ہویا تے کتے نوں آکھن لگا
: چل پئی میں تیرے نال ہُنے ای چلداں۔ جے کر
تیرے مالک دے گھر مینوں وی راہی کرن نال رَج
کھاؤن نوں ملے تاں ایس توں ودھ ہور کیہڑی چنگی
گل ہوسی۔

دوویں دوڑن لگ پئے۔ راہ وِچ چلدیاں چلدیاں بھگیاڑ
دی دے چار پھیرے اکہ نوکلے تے نرالا جیہا نشان
ویکھیا، تے حیران ہو کے پچھن لگا: "بھائی صاحب: ایہ
گھ وِچ نشان کاہا ہے؟

بھگیاڑ نے اوہدی دھون وِل اشارہ کردیاں پچھیا۔

کتے نے آکھیا: ایہ نشان اوس پٹے دا اے جہوا میرا مالک
ہر ویلے میرے گلے وِچ پائی رکھدا اے۔ میرا مالک ایس

پٹے نال سنگھی بنھ کے مینوں اپنی کوٹھی دے گیٹ نال
بنھ چھڈدا اے۔ جو وی بندہ کولوں دی لنگھدا اے میں
بھونکداں۔ شام نوں اوہ کجھ چر لئی میرا پٹا کھولدا اے
کہ میں ٹر پھر آواں۔ رات نوں میں کوٹھی دے اندر
چار پھیرے دوڑدا رہنداں تے اوہدی جان مال دی راہی
کرداں۔ پر توں ایس گلھ وِچ پئے پٹے نوں کیہ کہنا
اے۔

بھگیاڑ دوڑدیاں دوڑدیاں کھلو گیا تے کتے نوں آکھن
لگا کہ ایہ کم توں ای کر سکدا ایں۔ مینوں اجہی غلامی
توں ڈاھڑی نفرت اے۔ میرے لئی آزادی دی بھکھ
غلامی دے گھنوی نال تر پراٹھیاں توں افضل اے۔ ایہ
رَج کھاؤن تینوں مبارک۔ میں ازاد فضاواں وِچ ساہ لینا
چاہونداں۔ بھوویں بھکھا ای رہواں۔ کیوں جے رَب نے
ایہ حیاتی آزاد رہن لئی دتی اے غلام رہن لئی نہیں۔
ایہ آکھ کے بھگیاڑ اپنے جنگل وِل نوں پرت گیا تے
فیر اوہنے کدی وی شہر دا رُخ نہ کیتا۔

☆☆☆

آزادی وڈی نعمت اے۔ ایہنوں دو چار

اک سی ہرنی

ik c hirni

جنگل وی وَن سوتے جنور ہوندے نیں۔ ہرنی اوہناں
جنوراں چوں اِک اَجہی جنور اے جھڑی ہر ویلے تڑھی
رہندی اے۔ پر فیر وی اوہدے تے روپ دا نکھار رہندا
اے۔ عام طور تے شکاری ہرنیاں دا شکار کرن دا بڑا
شوق رکھدے نیں۔

اِک دیہاڑے اِک مصیبت دی ماری وچاری ہرنی گھاہ چر
رہی سی کہ اوتھے اِک شکاری آیا۔ اوہدے ہتھ وِچ تیر
کمان سی۔ اوہنے ہرنی نوں نشانہ بنھ کے اِک تیر ماریا۔
تیر سدھا اوہدی اَکھ وِچ جا لگا جھدے نال اوہ ہرنی اِک
اَکھ توں کانی ہو گئی۔ اوہ اپنی جان بچا کے نسی تے
جنگل وِچ لُک گئی۔ شکاری نے ہتھیرا اوہدا چچھا کیتا پر
اوہ ہتھ نہ آئی۔

کئی دیہاڑے لنگھ گئے۔ ہرنی اِک جھاڑی وِچ بیٹھی
رہی، فیر اوہنوں خیال آیا کہ میری کبھی اَکھ تے کانی

پراٹھیاں دی خاطر گویا نہیں جا سکدا

☆☆☆

میاں محمد بخش کھندے نیں۔

بے شرمی دے حلوے نالوں ساگ جمان دا چنگا

☆☆☆

The mice which helplessly find themselves between the
cats' teeth acquire no merit from their enforced sacrifice.

Mahatma Gandhi

It is much better to die of hunger unhindered by grief and fear
than to live affluently beset with worry, dread, suspicion and
unchecked desire.

Epictetus

☆☆☆

تھی گئی اے۔ چہدی وجہ توں مینوں کھبے پاسے کجھ وی
 دکھائی نہیں دیندا۔ اینج ایہہ اکھ میری کمزوری بن گئی
 اے تے ہو سکدا اے کوئی شکاری ایس کمزوری
 توں فیدا چک کے میرے تے حملہ کرے تے مینوں پتا
 وی نہ لگے۔ اوہنے ایس کمزوری نوں قابو کرن لئی دریا
 دے دندے رہن دا فیصلہ کیتا۔ سچی اکھ نال اوہ
 شکاریاں نوں ویکھدی رہندی تے کبھی اکھ اوہدی دریا
 والے پاسے رہندی۔ ہن اوہ بے فکر جی ہو گئی کہ
 کجھ پاسیوں تاں حملہ ہونا نہیں۔ سچے پاسیوں اوہ ہشیار
 رہندی۔ شکاری آؤندے پر ہرنی اوہناں دیکھ کے نٹھ
 جاندی۔ کنا چر ای اوہ شکاریاں دے ہتھوں شکار ہون
 توں بچی رہی۔ پر کد تیکر آخر بکرے دی ماں خیر
 مناؤندی؟

اک دیہاڑے اک شکاری اوہدی ایس کمزوری نوں تاڑ
 گیا۔ اوہ کشتی تے سوار ہو کے دریا والے پاسے ہرنی
 دے نیڑے اپڑ گے۔ ہرنی اپنے ولوں کجھ پاسیوں بڑی
 بے فکر ہو کے گھاہ چر رہی سی۔ شکاری نے سچ کے

تیر ہرنی نوں ماریا۔ اوہ وچاری تڑف کے ڈگی۔ مرن
 ویلے آکھن لگی کہ آفت اوں پاسیوں آئی جس
 پاسیوں میں بے فکر سی۔

☆☆☆

اخیر: بندہ ہمیشہ اپنیاں کمزوریاں پاروں ماریا جاندا اے۔
 دوجیاں نوں اپنی کمزوری نہ ظاہر ہوون دیو۔ تہاڑی
 ایہدے وچ ای بچت اے۔

☆☆☆

اک محلے وِچ اک شوم (کنجوس) مائی رہندی سی۔ منگتیاں (منگن والیاں) نوں خالی ہتھ ٹورن دیاں اوہدیاں دھماں چاروں پاسے پیاں سَن۔ منگتے کٹا کٹا چر اوہدے بُوہے (دروازے) تے کھلو کے وازاں دیندے رہندے، رُب دے واسطے پاؤندے رہندے پر مائی اوہناں نوں سوائے جھڑکاں دے ہور ککھ وی نہ دیندی۔

سارے منگتے شام نوں اپنی وستی وِچ اک تھاں اکٹھے ہوندے تے ایس مائی بارے ضرور وچار وٹاندرا کردے۔ اک دیہاڑے اک منگتے نے اپنے سنگیاں (ساتھیاں) نوں آکھیا کہ اوہ اوس شوم مائی کولوں کجھ نہ کجھ ضرور منگ کے لیاؤسی۔ منگتیاں اوہدا مخول (مذاق) اڈایا تے آکھن لگے اوہ دن دُبا جدوں گھوڑی چڑھیا کُبا۔ سب منگتیاں نے مل کے اوہنوں چیلنج کیتا کہ جے اوہ اوس مائی توں کجھ منگ لیاؤسی تاں اوہنوں سب اپنا سردار من لئین گے تے جے کر اوہ منگ کے نہ لیا سکیا تاں فیر اوہدے منہ تے کاخ مل کے وستی توں باہر کڈھ دتا

جاسی۔

اوپنے ایہ چیلنج قبول کر لیا پر نال آکھن لگا "مینوں تہاڑی ایہ شرط منظور اے۔ پر سزا دے طور تے جو تُسی میرے منہ تے کاخ ملن دی گل کیتی اے ایہدے نال مینوں کوئی فرق نہیں پیندا کیوں جے کر کاخ (سیاہی) تاں اوسے دیہاڑے منہ تے لگ جاندی اے جس دن اسیں ہتھ وِچ کَشکول پھڑ کے منگنا شروع کردے آں۔"

اگلے دیہاڑے اوہ منگتا تُوکے تڑکے (صبح صبح) ای اوس مائی دے گھر دے باہر جا بیٹھا۔ منگتیاں نے اپنے دو جسوس وی اوہدے چچھے روانہ کیتے۔ مائی جس ویلے روٹیاں پکاؤن لگی تاں پیڑے گھڑن تے روٹی بناؤن دی اواز سنن لئی اوہنے اپنے کن بوہے نال لا دتے۔ مائی روٹیاں پکاؤندی گئی تے اوہ گنتی کری گیا۔

مائی جس ویلے روٹیاں پکا کے دیہلی ہوئی تاں اوس منگتے نے اک دم بوہا کھڑکا دتا تے منگن دی صدا لائی۔ مائی نے پہلاں تے ٹرخایا پر اوہ اڑی کری بیٹھا سی کہ اوہ

ہر اک نوں خوش نہیں کیتا جا سکدا

har ik noon khush naheeN keetaa jaa sakdaa

اک شہر چوں اک بابا، اوہدا پُتر تے اوہناں دا کھوتا لنگھ
(گذر) رہے سی۔ کھوتے اُتے بابا بیٹھا سی تے کھوتے
دی واگ اوہدے منڈے نے پھڑی سی۔

راہ چلدیاں اک بندے نے بابے نوں کھوتے اُتے
پیٹھیاں تے اوہدے پُتر نوں پیدل ٹردیاں دیکھ کے آکھیا:
"ایس بابے نوں دیکھو۔ آپ کِنے مزے نال کھوتے
اُتے سوار اے تے اپنے پُتر نوں پینڈا کٹن لئی پیدل
ٹرائی جا رہیا اے۔"

بابے نے جس ویلے اوس بندے نوں ایہ ٹچکر (جُت)
کردیاں سُنیا تے اوہ کھوتے توں تھلے لٹھاتے پُتر نوں
آکھن لگا کہ پُتر! تُوں کھوتے اُتے بہ جا۔ پُتر کھوتے
اُتے بیٹھ گیا۔ تے آپ بابا کھوتے دی واگ پھڑ کے
اگے اگے ٹرن لگ پیا۔ اُجے اوہ تھوڑی ای دُور
گئے ہوسن کہ اوہناں نوں راہ وِچ اک ہور بندہ ٹکریا۔

اوہنوں کجھ نہ کجھ رَبدے نال تے دیوے۔

مائی نے اوہنوں گمروں لاہن لئی آکھیا کہ جا بابا معاف
کر، اُج میں کجھ نہیں پکایا۔

منگتے نے اکھیاں نوں اُلدیاں، اللہ والا بندہ ظاہر کردیاں
اوہنوں آکھیا اوہ مائی توں گُوڑ پئی مریدی ایں۔ تیری
چنگیر وِچ پوریاں دس روٹیاں پیاں نیں۔

مائی نے جس ویلے منگتے دی ایہ گل سنی تے اوہ خوف
نال کمب گئی تے دل وِچ آکھن لگی کہ ایہ تاں
کوئی اللہ والا پہنچیا بزرگ لگدا اے جہوں ہر گل دی خبر
اے۔ اوہنے اوسے ویلے اک دی تھان دو روٹیاں منگتے
نوں لیا کے دتیاں تے نال دوپٹے دی سرے توں کھول
کے دس روپے وی دتے۔

دوہے منگتے اوہدی ایس کامیابی (جہوں چالاکی کہنا چاہی دا
اے) تے بہت ای خوش ہوئے تے اوہنوں آکھ لگے
کہ اُج توں کٹا چوہ لیاں ایں۔

اوہناں ساریاں نے اوہنوں اپنا سردار من لیا۔

اوه وى حُجتِ كرن تون باز نہ رہ سکیا۔ (ڈہنی طور تے
 بیمار قوم یا لوکاں نوں ایہ اک وڈا مرض لگا ہوندا اے
 کہ دوجیاں چوں نقص لہی جاؤ تے اپنے آپ ول
 جھاتی نہ پاؤ۔ اوہنے وى پیو پتر ول ویکھ کے آکھیا:
 "ویکھو ایس ہوچھے مُنڈے نوں بے شرمی نال کھوتے
 اُتے بیٹھا مزے نال جا رہیا اے تے اپنے بڈھے پیو
 نوں پیدل ٹوری جاندا اے۔"

دوہاں پیو پتراں نے اک دوجے ول ویکھیا۔ سوچن لگ پئے
 کہ ایہ کیہ لوکی نیں کسے حال وِچ وى نحش نہیں
 رہن دیندے۔ بابے نے پتر نوں کھوتے توں تھلے
 اُترن دا آکھیا۔ فیر اوه چُپ چاپ پیدل ٹرن لگ پئے۔
 تھوڑی دور ای گئے ہوسن کہ اک ہور بندہ اوہناں نوں
 آکھن لگا کہ "کے مورکھ (بیوقوف) او پئی سواری
 ہوندىاں وى تُسی پیدل ٹردے جا رہے او۔"

ایہ سُن کے فیر اوه دوویں اک دوجے دا منہ ویکھن
 لگ پئے کہ یا رَبا ایہ لوکی سانوں کسے حال وِچ وى
 ویکھ کے نحش نہیں۔ ہُن ہور تاں صورت باقی بچی نہیں

سى۔ اک ہور ترکیب اوہناں دے ذہن وِچ آئی۔ اوه
 دوویں کھوتے اُتے سوار ہو گئے۔ کجھ دُور ای گئے
 تاں اگوں اک ہور بندہ ٹکریا۔ آکھن لگا کہ تُسی دوویں
 پیو پتر کئے ظالم او۔ ایس بے زبان جنور تے دوویں
 چڑھ کے کئی بے رحمی نال سوار ہوئے بیٹھے او۔ تہانوں
 رَبا دا خوف نہیں آؤندا۔

اوس بندے وى گل سُن کے دوویں ای تھلے لتھے تے
 سوچن لگ پئے یا رَبا ہُن کیہ کریئے۔ اَساں ہر حربہ
 ورت کے ویکھ لیا اے۔ اکلے اکلے بیٹھ کے وى ویکھیا
 اے۔ اکٹھے بیٹھ کے ویکھیا تے پیدل ٹر کے وى ویکھیا
 اے۔ ہن کوئی ہور طریقہ نہیں بچیا سى۔ فیر بابے نوں
 اک دَم خیال آیا کہ اک آخری حربہ بچ گیا اے۔ اوه
 ای ورت لیئے۔

اوہناں نے بمبو (بانس) لیا۔ کھوتے دیاں لتاں نوں
 بمبو نال بٹھیا۔ بمبو دا اک ہرا بابے نے اپنے موڈھے
 اُتے رکھیا تے دوجا ہرا اپنے مُنڈے دے موڈھے اُتے
 رکھیا۔ تے اللہ تیری یاری ٹر پئے۔ ہور وچارے کردے
 وى کیہ، اوہناں نے دُنیا نوں راضی جو کرنا سى۔ کھوتا

موڈھیاں اُتے جھکی جا رہے سی کہ اگے دریا آ گیا۔
 دریا اُتے اک نکا جیہا پُل بنیا سی۔ پُل پار کرن لکیاں
 کھوتے نوں ڈر جیہا لگا۔ اوہنے دولتیاں مارنیاں شروع
 کیتیاں۔ لتاں دی رستی کھلھ گئی تے کھوتا دھرم کردا
 دریا وِچ ڈُگ پیا۔

بابے نے افسوس کردیاں آکھیا: افسوس! اسیں ساریاں
 نوں بخش کرن دی کوشش کیتی۔ پر کوئی وی بخش نہ
 ہويا۔ نتیجے وِچ اپنے کھوتے نوں مفت وِچ گنوا بیٹھے۔

☆☆☆

ایس کہانی دا ست ایہ نکلیا پئی دُنیا وِچ ہر
 بندے نوں خُش نہیں کیتا جاسکدا۔ ایس لئی
 لوکاں دیاں گلاں تے حجتاں توں بے پرواہ ہو
 کے بندے نوں اپنا کم کری جانا چاہی دا اے۔
 بہتی چلاکی نظراں سامنے آ جاندی اے

bohtee chalaakee nazraaN saamaN*ey aa jaaNdee ey

شیرا ناں دا اک بندہ لُون (نمک) دا وپاری سی۔ شہروں
 تھوک دے بھا لون خرید کے پنڈ و پنڈ پرچون دے

حساب نال وِچدا سی۔ اوہدے کول اک کھوتا سی۔
 چہدے اُتے اوہ لون لد کے شہروں پنڈ لیاؤندا سی۔
 شہروں پنڈ آؤن لکیاں راہ وِچ اک ندی آؤندی سی۔
 ندی بہتی ڈوگھی تاں نہیں سی پر ہر ویلے وگدی رہندی۔
 اک دیہاڑے شیرا کھوتے اُتے لون لد کے پنڈ ول پیا
 لگا آؤندا سی۔ کیہ ہويا کہ کھوتا ٹھیڈا لگن نال پانی
 وِچ ڈُگ پیا۔ شیرے نے کھوتے نوں اٹھاون دی بھیری
 کوشش کیتی پر کھوتے توں چھیتی نال پانی چوں اٹھیا نہ
 گیا۔ شیرے نوں ایس گل دی ڈاھڑی فکر سی کہ جے
 کر کھوتا جلدی نال پانی چوں نہ اٹھیا تے بہت سارا لون
 کھر جاسی۔ اوہ جاندا سی کہ لون تے پانی دی یاری نہیں
 ہو سکدی۔ اوہ ڈاھڑا پریشان سی۔

جس ویلے کھوتا پانی چوں اٹھیا اوس ویلے تیکر شیرے دا
 بہت سارا لُون پانی وِچ کھر چکیا سی۔ کھوتا بڑا بخش سی
 کہ بھار ہولا ہو گیا اے۔ اوہنوں ایس گل نال غرض
 نہیں سی کہ اوہدے ایس بیٹھن نال مالک دا گونڈا ہو
 گیا اے۔

اگلے دیہاڑے شیرے نے فیر کھوتے اُتے لون لدیا تے
 پِنڈ وَل ٹُر پیا۔ جس ویلے کھوتا پانی چوں لنگھن لگا تاں
 جان بجھ کے پانی وِچ ڈُگ پیا۔ شیرے وچارے دا ڈھیر
 سارا لُون فیر پانی وِچ کھر گیا۔ اَج کھوتا فیر بہت ای
 نَش سی کہ اوہنے مکر کر کے اپنا بھار ہولی کر لیا
 اے۔ تیسرے دیہاڑے فیر جدوں کھوتے نے ایہہ ای
 کرتوت کیتا تے ایس واری شیرا کھوتے دے ایس مکر
 نوں تاڑ گیا تے اپنی داڑھی تے ہتھ پھیر کے دِل وِچ
 آکھن لگا:

اَخیر کھوتے دا پُتر ای نکلیاں۔ میں تینوں اجیہا سبق
 سکھاواں گا کہ ساری عمر یاد کرسیں۔
 شیرے نے چوتھے دیہاڑے کھوتے اُتے لون لدن دی
 تھاں رُوں لدیا۔ کھوتے نے دریا چوں لنگھن لکیاں فیر
 اوہ ای چلاکی کیتی تے دریا وِچ جان بچھ کے ڈُگ پیا۔
 جس ویلے اُٹھن لگا تاں اوہنوں چار پھیرے دِن وِچ
 تارے دِن لگ پئے۔ لون دی تھاں رُوں سی تے رُوں
 پانی نال بچھ کے ہور بھاری ہو گیا سی۔

ہُن کھوتے کولوں اُٹھن نہیں سی ہوندا۔ اُتوں شیرے نے
 اوس حدحرام کھوتے نوں ڈنڈیاں نال گُٹ چاڑھنا شروع
 کیتی۔ کھوتے دا مار کھا کے بُرا حال ہويا۔ مُد اوہنے
 ایس کرتوت توں ہمیشہ لئی توبہ کر لئی۔

☆☆☆

کھوتا ہور کر وی بھیا سکدا سی۔ اوہدے کولوں جھڑا
 ٹیل لگا اوہنے لایا، پر بندے آگے کس کاری؟ بندہ
 تاں جنوراں نوں تے اپنے جہے دو جے انساناں نوں اپنے
 مطلب لئی ورتدا آیا اے۔

☆☆☆

لڑائی دا کیہ فیذا؟

laRaaee daa kee feydaa?

پہاڑی ندی توں آر پار لنگھن لئی اک پل دی لوڑ سی۔
 پنڈ دے لوکاں نے رُکھ دا اک وڈا سارا ڈاہن گپ
 کے اوہدا پل بنایا تے آر پار آون جاون لئی اپنا کم
 سنواریا۔ ایس پل توں اک ویلے اک ای بندہ لنگھ سکدا
 سی۔ دو بندے یا دو جنور آمنے سامنے آ جاندے تاں
 اوہ اکٹھے اوس پل توں نہیں سی لنگھ سکدے۔ دوہاں
 پاسیوں جے کر دو بندے آمنے سامنے آ جاندے تاں اوہ
 اک دوجے نال ٹوٹکار کردے رہندے۔ اک کہندا پہلاں
 میں لنگھنا اے۔ دوجا اڑی کردا کہ پہلاں اوہنے گذرنا
 اے۔ کئی واری لڑائی وی ہو جاندی۔
 اک دیہاڑے کیہ ہویا کہ دو بکریاں ایس سوڑے
 (تنگ) پل اُتے اک دوجے دے سامنے آ کھلوتیاں۔
 اک آکھن لگی کہ پہلاں میں لنگھساں

دوجی آکھن لگی پہلاں میں لنگھساں۔
 تُو تُو میں میں کردیاں گل ودھ گئی تے دوویں لڑن
 مرن لئی تیار ہو گئیاں۔ پہلی بکری نے سر تھلے کیتا
 تے سداں نوں اگانہہ کردیاں آکھیا: اچھا فیر لنگھ کے
 وکھا۔ میں تینوں لنگھن دا سواد چکھاواں۔

دوجی بکری نے وی سر تھلے کیتا پر اوہدی نظر تھلے
 وگدی ڈوگھی ندی ول جا پئی۔ اک دم اوہدے دماغ وچ
 گل آئی کہ جے اسیں دوویں اک دوجے نال لڑ پیاں
 تے دھرم کردیاں دوویں ای ندی وچ ڈگ پساں تے
 ایس تیزی نال وگدے پانی وچ رُڑ جاساں تے مُڑ ساڈا
 ناں نشاں وی نہ لہسی۔

پہلی بکری ٹکر مارن دی تیاری کر رہی سی۔ اوہ چکھے
 ہٹ کے اگے نوں ودھن لگی تاں دوجی بکری اک دم
 بولی: نی بھین ٹھہر جا۔ ایویں نہ کتے ٹکر کڈھ ماریں۔

میرے ذہن وچ اک ترکیب آئی اے
 پہلی بکری کھلو گئی تے چکھن لگی: ہاں دس ہاں بھلا
 کیہ ترکیب آئی اے؟ پر میں ای لنگھساں پہلاں۔

دوجی بکری نے پیار نال آکھیا: پئی جے اسپس دوویں
 آپس وچ لڑ پیاں تاں دوویں ای نالے وچ ڈگ کے مر
 جاساں۔ ترکیب ایہ اے کہ میں پل اُتے لیٹ جانی آں
 توں میرے اپروں دی لنگھ جا۔

ایہ آکھ کے اوہ سیانی بکری پل تے لمی پے گئی تے دوجی
 بکری اوہدے اُتوں دی سیدے نال لنگھ گئی۔ انج دوویں
 بکریاں بغیر لڑے ارام نال پل توں گذر گئیاں۔ جے کر
 ایہ دوویں بکریاں اڑی کردیاں اک دوجے نوں نکراں
 مار دیاں تاں دوہاں دی موت سی۔
 ☆☆☆

دوجی بکری وانگ جے کر اسپس وی سیانک ورتیے تاں
 اپیاں زہدگیاں دے کئی جھیرے مکا سکدے آں۔

پنجابی دے مہان شاعر وارث شاہؒ فرما گئے نیں:
 صلح کیتیاں فتح جے ہتھ آوے
 کمر جنگ تے مول نہ کسئیے نی

*sulaah keetiyaan fatah je hath aaway,
 kamar jaNg te mool na kassiyey nee*
 When peace-making leads to victory, we should not
 wage war.
**Si la paix peut apporter la victoire, évitons
 guerre.**

جے کر صلح کیتیاں تہانوں فتح نصیب ہوندی ہووے تے فیر لڑائی
 کرن دا فیدا کیہ؟ دوجی بکری نے پہلی بکری دا دل فتح کیتا۔

☆☆☆

اندر دا سَپ کیل او یار
 aNdar da sap keel o yaar

مولوی عبدالمجید ملنگؒ دا تعلق شہر جہلم نال سی۔ مولوی جی
 اک وار شہر چوں لنگھ رہے سی۔ شہر چوں لنگھ دیاں
 اوہناں نے اک ریڑھی اُتے کیلے وکدے دیکھے۔ اوہناں
 دا جی (من، نفس) بولیا کہ "مولوی جی میں کیلے
 کھانے نیں۔"

مولوی جی آکھیا: "ہلا، یرا، میں تینوں کیلے کھوا دینا۔ ایہ
 کہڑی گل اے۔"

مولوی جی نے اپنی پھٹوئی (روں دی بنی دیسی جیکٹ) دی
 جیب وچ ہتھ پایا تے پیسے لھے پر جیب خالی سی۔ مولوی
 جی نے انکار کردیاں کھنگورا ماریا کہ نہیں وئی پیسے
 نہیں۔

مَن نے فیر ضدِ کیتی کہ میں کیلے اَج ای کھانے نیں۔
 مولوی جی نے مَن نوں آکھیا: "یرا اَج پیسے کول نہیں۔ کل
 پیسے لیاواں گا تے تینوں کیلے کھوا دیاں گا۔ اینی کھڑی
 مصیبت ٹٹ پئی اے کہ کیلے اَج ای کھانے نیں؟ "
 لالچی مَن دیاں لیلیاں (رالاں) ٹپک رہیاں سَن۔ فیر بولیا:
 تہانوں سار شہر جاندا اے۔ تسی مینوں کیلے ادھار لے کے
 وی تاں کھوا سکدے او۔

مولوی جی نے 'مَن' نوں شادا دتی کہ یرا تینوں بڑے
 طریقے آؤندے نیں۔ ہن میں تیرے لئی شہر والیاں توں پیسے
 منگاں فیر میں کیلے خرید کے تینوں کھواواں۔ فیر تُوں مَحْش
 ہوسیں۔ پر یرا، جے توں اَج کیلے نہ ای کھاویں تاں کیہ
 تیرا گذارا نہیں ہو سکدا۔

مَن نے فیر اڑی کیتی کہ ایس بابے نوں آکھ کہ ادھار
 کر لئو تے مینوں چھیتی نال کیلے کھواؤ۔

مولوی جی نے مَن نوں آکھیا: یرا اوس بابے نوں ضرور
 آکھنا اے کہ ادھار کر لے۔ تُوں ای ادھار کیوں
 نہیں کر لیندا۔ میں تینوں کل کیلے کھوا دیاں گا۔ تُو تاں

ہر ویلے میرے نال رہنا ایں۔ تے جے توں میری گل
 نہیں مندا تاں میں تیری گل کیوں من لواں۔ ایہ
 آکھ مولوی جی اگے ٹر پئے۔

مَن دیاں ساریاں گلاں نمایاں نہیں جاسکدیاں۔

☆☆☆

سعید فارانی پنجابی زبان دی سیوا کرن والے کامیاں وِچ اک اگھا
 ناں اے۔ سعید نے اپنی حیاتی دی منزل مِتھ لئی اے۔ سعید دی
 منزل کیہ اے؟ اوہیو جو پنجابی زبان نال پیار کرن والے
 سمھناں پنجابی پیاریاں دی اے۔ یعنی اپنی ماں بولی نوں اوہ مقام
 دوانا جہدی اوہ اصل حقدار اے۔ پنجابی زبان نوں پنجاب وِچ
 ترقی کردیاں دیکھنا تے حیاتی دے ہر پکھ وِچ ایہدا راج دیکھنا۔
 پنجابی نوں پنجاب دی سرکاری، عدالتی تے تعلیمی زبان بناؤنا۔
 فارانی نے ایس منزل تیکر اپڑن لئی زُے سُننے ای نہیں دیکھے،
 عملی طور تے ایہدے ول ترکھے پیر پئے نیں۔ اوہدی پنجابی
 بارے پہلی کتاب "پنجابی زبان نہیں مرے گی" لسیاں پی پی سٹے ادھ
 موئے پنجابی نوں چھمکاں مار مار جگاؤندی اے۔ سعید فارانی دی
 ایس کتاب دے دو اڈیشن ہن تیکر ہتھو تھسی نکل چکے نیں۔

سعید فارانی نے پنجابی زبان نوں اوہدی اصل تھاں دوان لئی اک
 نواں پیر مٹھلی کتاب لکھ کے پٹیا اے۔ پنجابی زبان وِچ بال ادب
 دی بہت تھوڑا اے۔ آس اے کہ بالاں لئی لکھیاں کہانیاں

ساڈیاں کتاباں

Books written by Prof. Saeed Ahmad

Great Sufi Wisdom	1 عظیم صوفی دانش
Baba Farid Shakar Ganj	بابا فرید شکر گنج
Great Sufi Wisdom	2 عظیم صوفی دانش شاہ حسین
Shah Hussain	
Great Sufi Wisdom	3 عظیم صوفی دانش سلطان باہو
Sultan Bahu	
Great Sufi Wisdom	4 عظیم صوفی دانش بکھے شاہ
Bullhey Shah	
Great Sufi Wisdom	5 عظیم صوفی دانش وارث شاہ
Waris Shah	
Great Sufi Wisdom	6 عظیم صوفی دانش میاں محمد بخش
Mian Muhammad Bakhsh	
Great Sufi Wisdom	7 عظیم صوفی دانش خواجہ غلام فرید
Khawaja Ghulam Farid	
BaalaaN laee kahaaniyaN	8 بالاں لئی کہانیاں
Punjabi Folk Wisdom	9 پنجابی فوک دانش
Hunter, Dove, Hawk & Snake	10 شکاری کھکھی باز تے سپ

Adnan Books, Stationery, Computer
Accessories

25 Dubai Plaza, 6th Road Chowk, Murree Road
Rawalpindi, Punjab, Pakistan

PH: 051-4417813

www.sufiwisdom.org

ایس کچھ وچ اک سچا وادھا ثابت ہوون گیاں۔ سانوں فارانی وانگوں
اپنیاں نویاں نسلاں اُتے بہت آساں نیں۔ ایس لئی امید اے
کہ ایہ کتاب پنجابی وی نویں پوچ وچ مقبول ہوسی تے اوہناں
نوں اپنی ماں بولی پڑھن لکھن ول پڑینا وی دیندی رہوے گی۔
الیاس گھسن

☆☆☆

پنجابی وچ لکھنا تے فیر بالاں لئی لکھنا۔ دوہرے گھائے دا سودا
اے۔ پر عاشق لوک سودے وچ گھانا وادھا کدوں ویکھدے نیں۔
سعید فارانی پنجابی دے اوہناں کارکناں وی پہلی صف وچوں نیں
جیہڑے اک پاسے تاں جسم تے جان دارشتہ قائم رکھن لئی محنت کردے
نیں تے دوجے پاسے پنجابی لئی دن رات اک کردے نیں۔ ایہو
جیہے بندے اوس موم ہتی وانگ ہوندے نیں جو دوہاں سریاں توں
بلدی اے۔

بالاں لئی ایہناں کہانیاں نوں میں جے کر پنجابی ادب وچ وادھا
متھاں تاں ایہ بڑی رسی تے عام جہی گل ہووے گی۔ واہگے
توں اُرے پنجاب وچ کیہڑا کھیتر اے جس وچ وادھے وی لوڑ
نہیں؟ سعید فارانی نے ایس کتاب راہیں ماں بولی نال عشق
دا جہڑا اظہار کیتا اے اوہ بڑا ای عظیم تے سلاہن جوگ اے۔

جمیل احمد پال

☆☆☆

بے شرمی دے حلوے نالوں سال جماں دا چنگا

